

ZÁKUPSKÉ ROZHLEDY

NEZÁVISLÝ OBČASNÍK

Číslo 1-2/2019

5,- Kč

Leden/Únor

2019

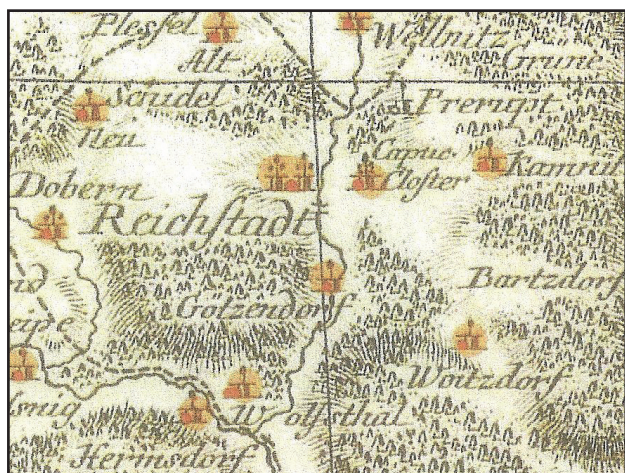
Vydává: KULTURA ZÁKUPY z.s., Kamenická 324, 471 23 Zákupy, IČ 22888942 ve spolupráci s muzeem EDUARDA HELDA při PVO s r.o. a místními občany jako občasník v Zákupích

Evidenční číslo ministerstva kultury: E21869

www.kulturazakupy.estranky.cz • www.karnevalove-zbozi-masky.cz • www.vf-studio.cz

Po přečtení nevyhazujte. Dejte přečíst sousedům.

Z HISTORIE ZÁKUPSKA DVŮR PRORUBÍ 1320–1788

Prerupt (Prorubí)

původně z Müllerovy mapy Čech z roku 1770

Na místě Nových Zákup se ve středověku rozkládal dvůr Prorub (jindy psáno Pro-rubí). Dnes je toto staré jméno známé již jen z historických zpráv, naposledy ho snad můžeme číst na vojenské mapě z doby kolem roku 1770 (obr. 1).

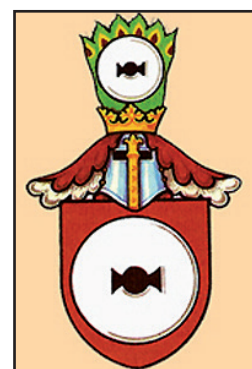
Počátky dvora nejsou úplně přesně dané, ostatně i tak je to jeden z mála dvorů na Českolipsku, který je tak dlouho znám. První zmínka o zdejší sídle je v predikátu Jindřicha staršího z Prorubí, kterak v roce 1320 daruje ves Brennou Pancířům ze Smojna. Z toho se dá odvodit ve-

lice málo, že existoval určitě také nějaký Jindřich mladší a že nešlo o chudáka, protože vlastnil určitě i více, než jednu ves, minimálně ono Prorubí. Další doložený zápis je až z roku 1388, kdy patřil Krabicům z Veitmile. Tento rod známe z České Lípy, ale i z jiných míst. Například Petr Krabice měl kolem roku 1319 vystavět hrad Střekov u Ústí nad Labem. Jedna z větví rodu se dostala i na Moravu, kde jim byly hlavním sídlem Žerotice. Nejznámější osobou rodu je ale bezesporu Beneš, nejspíše také českolipský rodák, ale kdo ví, kde se narodil, možná i na našem Prorubí. To jsou samozřejmě autorské spe-

kulace, ale důležité je, že Beneš byl v letech 1359 až 1375 kanovníkem pražské kapituly a od roku 1355 řídil dokonce stavbu chrámu sv. Víta. Jeho portrét z dílny mistra Parlěře se zde dochoval dodnes. Zachovala se i jeho čtyřdílná kronika Čech. Jeden z jeho potomků, také Beneš, byl od roku 1460 purkrabím hradu Karlštejna, ale vlastnil města Chomutov a Most, později se stal i nejvyšším mincmistrem (1471 až

1496). Nejvyšším mincmistrem byl v letech 1542 až 1544 také jeho syn Šebestián z Weitmile. Šlo o významný rod, což dokazuje zajímavost, že se jejich erb (stříbrný či bílý mlýnský kámen v červeném poli) dochoval ve vyobrazení dokonce i na Klaudiánově nejstarší mapě Čech z roku 1518.

Ale vraťme se k Prorubí, i když informace o předešlých a dalších významných členech tohoto rodu by jistě stály za pozornost. Nejstaršího známého člena rodu zde představuje Beneš Krabice starší, vnuk Petra (Střekov), který zemřel již někdy před rokem 1363. V letech 1356 až 1380 byl lipským farářem jeho syn Jan Krabice, který se svými bratry Benešem (kanovníkem, viz výše) a Petrem (vlastnil Slivno) založili v kostele sv. Petra a Pavla v České Lípě oltář P. Marie a sv. Anny. V roce 1370 (1371) se uvádí jako dědičný rychtář Frenclín a Jindřich, Nýček a Jakub, (tři) bratři z Weitmile jako lipští měšťané, a součas-

Parlěřova busta Beneše z Veitmile a erb rodu

ně je zmínka, že zde měli i dům. To byli od Beneše staršího synovci, kteří založili ve stejném kostele další oltář N. Trojice a sv. Zikmunda. Ještě uvedeme na doplnění, že v roce 1380 se po Janovi stal farářem v lipském kostele sv. Petra a Pavla jeho příbuzný Kuník z Weitmile, syn Petra, který měl viz výše Slivno. Kuník byl farářem do roku 1422 a uvádí se, že se velmi zasloužil o rozvoj kostela i města. Jindřich (Hynek) se roku 1389 (i 1394) uvádí jako purkmistr České Lípy (ještě jím byl 1389) a po něm od roku 1391 i jeho bratr Jakub (ještě jím byl 1406). Petr Krabice připojil svou pečeti i na známou listinu z roku 1381, kde jsou zapsána dosud nejstarší známá privilegia České Lípy.

V roce 1375 je zmínka, že Jan z Weitmile koupil nějakou louku pod hradem Klinštejn u Horní Libchavy (dnes Vinný vrch proti zámku). A zřejmě tento Jan či Ješek se 22. května 1388 uvádí jako „dictum Krabiczie de Prorub“. Stejně se tak se Jan uvádí 25. února 1390 jako Jesco (dictus Krabiczie de Prorub) a dále jako „Johannem de Waytmul dictum Krabiczie“. Přes husitské války Weitmilové z Českolipska zmizeli a jejich rod vymřel na počátku 18. století.

Po pánech z Weitmile se Prorubí delší dobu neuvádí, až roku 1502 se připomíná zákupský man Šebestián z Prorubí, který byl na díle panství, které připadlo Václavu Berkovi z Dubé. Šebestián zřejmě patřil k rodu Gersdorfů (psáno i z Gerštorfu apod.), protože kolem roku 1530 se na dvoře Beatrix Berkové, roz. z Kolovrat, vyskytuje Anna Gerštorfová a po ní následují i další členové tohoto rodu. Gersdorfové jsou rodem z Horní Lužice, kde jim například patřilo město Weissenberg, kde v kostele mají četné náhrobky.

Roku 1540 je již uváděn přesně Kašpar z Gerštorfu a na Prorubí. Ten je zmíněn také 30. května 1553 v závěti Zdislava Berký jako zákupský úředník Kašpar z Gerštorfu, kterému bylo odkázáno 100 kop grošů. V kupní smlouvě zákupského panství v roce 1555 (1518) se uvádí „k témuž zámku Zakupij.. s řekou, kteráž teče od Prorubj pod Zákup“. V letech 1560 a 1561 je zákupský man na Prorubí Kašpar z Gerštorfu uváděn jako zákupský hejtman. Zřejmě tehdy někdy manství přešlo na jeho

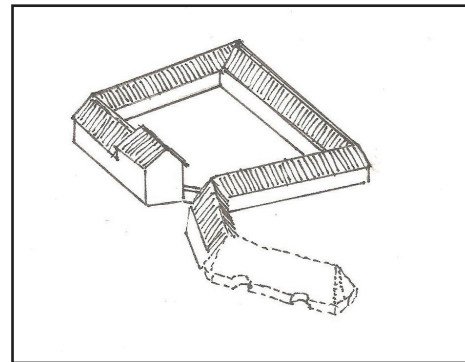

Erb rodu Gersdorfů, od roku 1723 hrabat

stejnomeného syna, protože i roku 1592 je uváděn Kašpar z Girsdorfu na Prorubí. Jenže pak roku 1594 koupil Václav Berka právě od zemana Caspera Girschdorfa mladšího dvůr Prorubí za 5000 kop, takže od té doby je nedílnou součástí panství Záakupy. Uvádí se tak například v roce 1612 dvůr „w Prorubech“. Jistě bude čtenáře zajímat, jak takový dvůr vypadal. Obrázky samozřejmě nemáme, ale můžeme tu předpokládat jistě nějaký objekt jako sídlo majitele, k Prorubí měla patřit i část vsi Kamenice (konkrétně se uvádějí roku 1560 část pily a jedna poddanská usedlost). Dochoval se však inventář zákupského panství z roku 1608, kde je uveden přerubský dvůr s ratejnou vybavenou stolem, kamny, nádobím a peřinami pro děvečky, dále zde bylo domácí zvířectvo a zásoby obilí (kráva, slepice s kohoutem, kačer, pšenice, žito, ječmen, oves, ovce, berani...). Ratejna ale nebylo označení pro nějakou významnější stavbu, naopak, i dnes se tím míní prostorná a špatně vybavená místnost. Později se užívalo spíše slovo čeledník.

Panský dvůr odkoupil v roce 1786 od tehdejšího majitele Zákup textilní podnikatel Johann Josef Leitenberger a zřídil zde kartounku. Na jiných místech se můžeme dočíst i jiné datum převzetí Leitenbergerem, a to 1784, nebo jinde zase 1788. A právě v roce 1788 zde zahájila výrobu textilní továrna. A to je onen problém, že totiž továrna (Cotton fabriks) se uvádí i na mapě prvního vojenského mapování (viz obr. 1), na které se měly ukončit práce již v roce 1783, samotné mapování probíhalo dokonce v letech 1764 až 1768. O tom se zmiňujeme, protože by to mohlo svádet k předpokladu, že Leitenberger

mohl mít dříve dvůr v nájmu, o čemž nejsou žádné informace, ale také že se informace o mapě mylí a i později docházelo k dokreslování nově vzniklé situace. Máme dilema, ale mohla by nám pomoci mapa indikační skici (obr. 2), či Císařského povinného otisku map stabilního katastru z roku 1843 (obr. 3).

Pokus o rekonstrukci Prorubí

Starší dvůr je spíše čtvercový s dalším traktem vybíhajícím z východní strany severního křídla k severu. Nový dvůr je obdélný a delší ve směru zhruba od východu k západu, ale s tím, že i on má další křídlo, které vybíhá jako u starší stavby ve stejném místě k severu. Z toho je jasné, pokud se vysloveně kreslíč starší mapy nemýlil, že Leitenberger nechal statek k západu rozšířit zhruba o stejnou rozlohu, jakou měl dvůr starý. V okolí lze pak vysledovat další menší objekty, které na staré mapě nejsou. Proto můžeme konstatovat, že na mapě prvního vojenského mapování je znázorněn letný půdorys dvora starého.

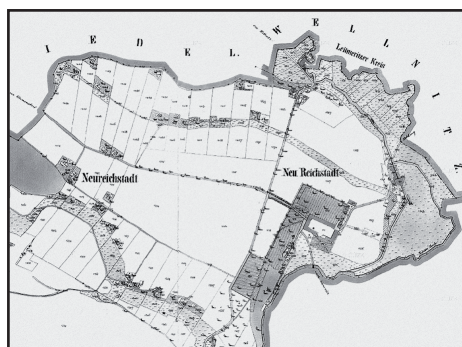
Dokázat, že výše zmíněný Jindřich starší z Prorubí zde měl kolem roku 1320 nějakou opevněnou tvrz, což je vcelku pravděpodobné, a dokonce ji lokalizovat, zatím bez archeologického průzkumu nelze, protože okolní terén byl v posledních desetiletích zcela změněn. Je také předpoklad, že staré sídlo již roku 1608 neexistovalo, protože třeba zcela nevýznamný objekt ve Skalici u České Lípy (zbořený pro výstavbu železnice) se tehdy uvádí jako tvrz s velkou světnicí, a v Prorubí je zmíněna jen ona ratejna. Později, kdy panský dvůr měl jistě větší ekonomické možnosti v rámci celého panství, se mohl rozšířit o další hospodářské a snad i bytové objekty tak, že mohl tak vytvořit poměrně složitý půdorys, který vidíme právě z indikační skici (obr. 1).

Obr. 1 – mapa prvního vojenského mapování, objekt dvora Prorubí zvýrazněn autorem

Obr. 2 – Indikační skica prostoru Nových Zákupech

Obr. 3 – Povinný otisk stabilního katastru 1843, oblast Nových Zákup

Ještě se zmíníme krátce o komunikacích. K starému dvoru vedlo několik cest, proti dnešku ale žádná podle Svitavky. Zde cesta od Zákup do Velenic, dodnes vlastně užívaná, měla před dvorem odbočku k západu, která však končila pod Ptačím vrškem. Dnes tímto směrem vede remízka mezi poli. Před dvorem od hlavní přístupové komunikace odbočovala vpravo další cesta do údolí, přešla můstek a pokračovala dál do Kamenice, kde přece byly i další pozemky, viz výše. Od severního

křídla jiná cesta vedla opět do údolí k mlýnu a za Svitavkou se pak rozcházela vlevo do Velenic a vpravo opět do Kamenice. Obdobné rozložení cest můžeme vyčíst i z pozdější indikační skici (obr. 2). Zmíněný mlýn je zbořen, stál v místech údolní asfaltové cesty do Velenic, kde z ní odbočuje vlevo komunikace k průmyslovým objektům. Mlýn ještě existoval na vojenské mapě z roku 1848, silnice se budovala v letech 1886 až 1888, takže na pozdějších mapách již chybí..

Ke dvoru patřily samozřejmě polnosti, které byly v roce 1778 rozparcelovány, a tak mohla vzniknout ves Nové Zákupy. Rozparcelování je dobře vidět z indikační skici (obr. 2 a 3).

Když koupil objekt dvora Jan Josef Leitenberger a zřídil v něm kartounku, se zahájením výroby v roce 1788 na 24 tiskařských stolech se historie Prorubí uzavírá. Jeho budovy byly postupně zbořeny a nahrazovány novými, na hlavní budově, která je dnes zříceninou, měl být letopočet 1800.

Petr Randus

Literatura:

Aschenbrenner, Martin. *Manové zákupského panství v době předbělohorské. Bezděz, vlastivědný sborník Českolipska. 2011, čís. 20, s. 439–444*

Manuál na odstranění nevyužitelných lokalit – Lesnické učiliště (čp. 303, Zákupy), Lokality typu Browfields v Libereckém kraji

Povinný otisk stabilního katastru 1843: Ústřední archiv zeměměřictví a katastru Praha, katastr Zákupy

První vojenské mapování: Ist Military Survey, Section No. 29, Austrian State Archive/Military Archive, Vienna; Laboratoř geoinformatiky Univerzita J. E. Purkyně; Ministerstvo životního prostředí ČR

Šimek, Jiří. *Povídání o Zákupěch. Zákupy: Město Zákupy, 2004. ISBN 80-239-4495-9. Kapitola Od Bílé hory ke zrušení nevolnictví, s. 29*

Vojtíšková, Marie a kol., *Osídlení Českolipského okresu ve světle archivních dokladů, Česká Lípa 1978*

Archiv autora

CO MOŽNÁ NEVÍTE O ZÁKUPECH ZÁKUPY PO KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH

Komunální volby skončily, ustavující zasedání zastupitelstva také – a máme vymalováno. V Zákupěch to nikdy nešlo, ale teď hurá, máme neuvolněného místostarostu s měsíční odměnou 29 546 Kč. Ze zákona ale nevyplývá, že musí „sedět“ na radnici. Nechci být věstec, ale je mi jasný plán do budoucna, místostarosta bude po skončení mateřské dovolené bývalé místostarostky odvolán, neuvolněná

funkce bude zrušena (protože takhle to přece vůbec ale nejde) a schválí se uvolněný místostarosta a opět se zvolí bývalá místostarostka, aby se zde mohla znovu posadit. Samozřejmě, že odcházejícímu místostarostovi bude opět vyplaceno odchodné. Jeho výše bude záležet na délce jeho „politického mandátu“ na radnici. Pro informaci – odchodné místostarosty za volební období obce stejné velikosti

Zákup se vypočítává ze zákona o obcích a z nařízení vlády v závislosti na délce trvání funkce a činí maximálně 269 994 korun; dosavadní uvolněná místostarostka zůstala po dobu mateřské členkou rady s měsíční odměnou 6 566 Kč. Dobrý tah, ale není se čemu divit, vždyť máme v Zákupěch z vůle lidu „totalitní režim“.

Výbory ze zákona jsou dva – finanční a kontrolní, komisi si rada může zřídit kolik chce. Na zastupitelstvu 21. 11. 2018 byly odsouhlaseny také odměny všech ostatních neuvolněných členů za-

stupitelstva, které jsou ze zákona a od 1.1. 2019 byly valorizovány následovně :

Starosta: 54 715 Kč hrubého měsíčně
Neuvolněný místostarosta: 29 546 Kč hrubého měsíčně

Neuvolněný člen rady města: 6 566 Kč hrubého měsíčně

Předseda výboru nebo komise: 3 283 Kč hrubého měsíčně

Řadový člen zastupitelstva: 1 641 Kč hrubého měsíčně

Na zastupitelstvu 21. 11. schválili mimo uvedené zastupitelé starostovi mimořádnou odměnu ve výši 1,5 násobku mě-

síční odměny 76 702 Kč, s odvody dohromady 102 781 Kč. Odměny neuvolněných zastupitelů nejsou nárokové, vyplácí se ve výši schválené zastupitelstvem. Zastupitelstvo města Zákupy si schválilo dle nařízení vlády č. 318/2017Sb., odměny v maximální možné výši (*zákupské zastupitelstvo si schválilo, že při souběhu funkcí bude vyplácena jen jedna odměna – ta vyšší. Tedy například člen rady a zároveň předseda komise bude pobírat jen odměnu za radního – pozn. red.*). K těmto odměnám je třeba připočíst zákonné odvody ve výši 34%. Tedy v konečné částce nás zastupitelé vy-

jdou ročně přibližně na 1 656 000 korun včetně odvodů; v této částce nejsou zahrnuty odměny předsedů komisí, neboť mi v době psaní článku nebylo známo, kolik jich bude zřízeno. K tomu ještě v loňském roce odchodné místostarostky 361 792 korun včetně odvodů ve výši 34 %.

Výše uvedenými informacemi není porušena ochrana osobních údajů, neboť vše vyplývá ze zákona o obcích a z nařízení vlády, které jsou k dispozici na stránkách ministerstva vnitra a každý si, v případě zájmu, může tyto sumy ověřit.

Ing. Jiřina Fridrichová

CÍRKEVNÍ PAMÁTKY A TURISTICKÝ RUCH V MINULÉM ROCE

V loňském posledním dvojčísle jsme psali o projektu „Písecké kostely“, kdy českobudějovická katolická diecéze sezna-

muje širokou veřejnost s významnými církevními památkami. O podobnou aktivitu v mnohem skromnějších poměrech se snaží i římsko-katolická farnost (ŘKF) Zákupy spolu se spolkem farníků Společné dědictví, o čemž bohužel mno-

při 20. lednu (letos připadá přesně na neděli). Čtyřicetidenní půst vyvrcholí největšími křesťanskými svátky – Velkým pátkem a Božím hodem velikonočním. Dalším významným počinem je zapojení farnosti do Noci kostelů, která byla vloni 25. května (letos je v pátek 24. května). Nejprve je umožněna prohlídka opraveného kostela sv. Jana Křtitele v Brenně. Pak se přesouvá dění do zákupského kostela sv. Fabiána a Šebestiána, kde následuje bohatý kulturní program dětského sboru místní školy a poté většinou koncertem vážné hudby. Pro návštěvníky následuje komentovaná prohlídka kostela a varhan s hudební ukázkou. Mimochoodem varhany byly opraveny v letech 2009 až 2018 nákladem farnosti jako samostatná spoluúčást ve výši 194 tisíc Kč. Všechny aktivity včetně Noci kostelů jsou zdarma a účast na ní se blíží třem stovkám lidí. Aby obyvatelé Zákup nezapomínali na svůj svatostánek, připomíná jej hlas sanktusního zvonu polednem a klekáním (o jeho obnově, jež stála farnost 77 tisíc Kč, a původu připravujeme samostatný článek do příštího čísla). Od května do konce září organizuje ŘKF a spolek farníků Společné dědictví každou sobotu a neděli odpoledne komentované prohlídky kostela, na které přichází ročně okolo čtyř až pěti set lidí. Mimo tuto osvětovou, misijní a nakladatelskou činnost ŘKF opravuje jak kostel sv. Jana Křtitele v Brenně (vloni kapličky a kostelní zed'), tak farní kostel sv. Fabiána a Šebes-

tiána (vloni část střechy k silnici s jednou z věžiček). Náklady na opravy dosáhly vloni jeden milion 362 tisíc korun, z toho město Zákupy věnovalo 100 tisíc korun a spoluúčást farnosti byla 62 tisíc korun. V prosinci byla v sobotu 15. prosince komentovaná prohlídka kostela s adventní a vánoční tematikou a v pátek 28. 12. vánoční koncert za účasti mnoha lidí. Od roku 2009 farnost usilovně přispívá ke kulturnímu a turistickému dění ve městě Zákupy a svou aktivitou nejen přijímá dotace, ale rovněž se to snaží vděčně oplácet propagací města a našich církevních památek. Lidem, kteří stojí za touto celoroční činností, je třeba velice poděkovat.

Zdeněk Rydygr

zí místní lidé ani netuší. Počátkem ledna začíná příprava na zákupskou pouť sv. Fabiána a Šebestiána, světců, kteří drží ochrannou ruku nad naším městem, vrcholí samotným svátkem a poutí v neděli

EDUARD HELD MUZEUM INFORMUJE

Letos připravuje naše muzeum opět několik zajímavých událostí. Tento rok zahájíme 11. 1. výstavkou fotografií paní Ily Hovorkové, následovat bude 2. března již 11. ZÁKUPSKÝ MASOPUST a 23. března spoluorganizujeme soutěž plastikových modelářů s výstavkou papírových mode-

lů MODELSHOW v Domě dětí a mládeže Libertin v České Lípě. V sobotu 25. května se budeme podílet v prostorách zákupského zámku na VII. CÍSAŘSKÝCH SLAVNOSTECH, tentokrát snad opravdu v císařském duchu. 23. listopadu spolupředáme opět modelářskou soutěž v DDM Li-

bertin v České Lípě. Rok uzavřeme 16. prosince Předvánoční pohodou v zámku a podzámčí. Mimo těchto stěžejních akcí budeme spolupracovat s Klubem aktivních seniorů Zákupy a Vlastenecko-dobročinnou obcí baráčníků v Zákupích, jsme otevření spolupráci s dalšími subjekty nebo jednotlivci. O těchto jednotlivých akcích budeme předem informovat. **-Zr-**

TŘI KRÁLOVÉ

Vyvrcholením a zároveň ukončením křesťanských vánočních svátků je neděle 6. ledna, kdy je v kalendáři Tří králů. Tyto postavy se objevují v Matoušově evangeliu: „*Když se narodil Ježíš v judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle mudrci od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se – kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme ne východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit.*“ Podle legendy to byli tři mudrci, ústní tradice z počátku křesťanství z nich udělala tři krále. Jednotliví králové podle různých výkladů představují všechna období života – proto je jeden z nich mladík, druhý dospělý muž a třetí stařec, jak bývají zobrazeni na plát-

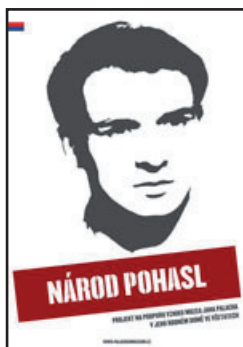
Albrecht Dürer – Klanění tří králů

nech malířů středověku. Církví nebyli nikdy svatořečeni, byli však uctíváni jako patroni poutníků nebo i hříšníků. Jejich ostatky našla podle tradice svatá Helena a přivezla je

do Konstantinopole (dnešní Istanbul). Její syn ostatky posléze daroval milánskému arcibiskupovi Eustorgiovi, konstantinopolskému rodáku. Po dobytí Milána roku 1158 německým císařem Barbarossou je odvezl kolínský arcibiskup Rainald z Dasselu a uložil v tamním kostele sv. Petra. Zlatotepec Mikuláš z Verdunu pro ně zhotovil relikviář a od roku 1948 jsou v něm veřejně vystaveny před hlavním oltářem kolínského dómu. U nás známe obchůzky „tří králů“, nade dveře pak píší jako požehnání zkratku K+M+B+. Neznamená to Kašpar, Melichar a Baltazar, jak si lidé myslívají, ale latinsky *Christus mansionem benedicat* – Kristus ať obydlí žehná. Mezi zkratkami nejsou znaménka „plus“, ale křížky a za posledním by měl být letopočet. **-Zr-**

JAN PALACH

Toto výročí je smutné, protože si připomínáme smrt mladého člověka, který svým činem chtěl mobilizovat společnost, jež podle něho upadla do politického marasmu. Narodil se 11. srpna 1948 v Praze a vyrůstal ve Všetatech. Na Filozofickou fakultu UK nebyl přijat pro svůj „životenský původ“, tak začal studovat roku 1966 na Vysoké škole ekonomické. Teprve v roce 1968 na Karlově univerzitě uspěl, a mohl přestoupit. Téhož roku dostal „devizový příslib“ a mohl vycestovat na dovolenou do Francie, jež ho velmi ovlivnila. Po okupaci ČSSR armádami Varšavské smlouvy se 16. ledna 1969 okolo 13.30 na horní části Václavského náměstí polil hořlavinou a zapálil a na následky rozsáhlých popálenin 19. ledna zemřel. Jeho pohřeb na Olšanských hřbitovech 25. ledna se stal národní manifestací za účasti ně-

kolika desítek tisíc lidí. Roku 1973 byly jeho pozůstatky bez souhlasu rodiny zpopelněny a převezeny na hřbitov do Všetat, odtud byly na Olšany vráceny až roku 1990. Komunisté jeho smrt zpochybňovali, člen ÚV KSČ Vilém Nový (od roku 1974 čestný občan České Lípy! - pozn. red.) vymyslel lživé teorie o organizované skupině a „studéném plameni“, kterým chtěl Jan Palach jen demonstrovat. Opravdovou hořlavinu mu prý ostatní spiklenci přimíchali a za vším stáli například Jaromír Škutina, Emil Zátopek, Pavel Kohout a další. Ti podali na Nového žalobu, kterou ale tehdejší soudkyně Jarmila Ortová smetla ze stolu. Takzvaný „Palachův týden“ v lednu 1989 odstartoval protesty proti režimu, které vyvrcholily v listopadu. Lidé mnohdy netuší, že do konce dubna 1969 Palachův čin napodobilo

v Československu 26 lidí, z nichž 7 zemřelo. Další byli v zahraničí.

Pokud přemýšlíme o oběti Jana Palacha v kontextu dnešní politické doby, nastolujeme si otázku, zda nebyla zbytečná. Ve vládě a v parlamentu nás legálně zastupují lidé, kteří vědomě spolupracovali s komunistickou Státní bezpečností, donášeli na lidi, kteří byli na základě jejich udání vyhozeni ze škol nebo zaměstnání; v rámci porevoluční privatizace byly desítky firem vytunelovány a dodnes nejsou výnosy z nich dohledány, protože jsou bezpečně uloženy v daňových rájích; klasické politické strany byly zhusta vymazány

svými voliči za to, že dopustily přes své kmotry rozkrádání peněz daňových poplatníků. V důsledku toho se mezi část lidí šíří frustrace a touha po starých pořádcích spojená s xenofobií, udavačstvím a rasovou nenávistí, jež je podporována vydatně určitými servery a trolly. Pokud budeme uvažovat, že s tím stejně nic

nenaděláme, byla obětí Jana Palacha a všech dalších opravdu zbytečná. Dnes máme přes to všechno naději, že se člověk může svou svobodnou aktivitou podílet na vývoji společnos-

ti a nějak ji ovlivnit - a za tyto své názory se nemusí obávat jednou svým dětem podívat do očí. A nemusí se bát, že se jeho děti kvůli tomu nedostanou na školy. G.B. Shaw kdysi

řekl: „Svoboda znamená zodpovědnost. To je důvod, proč se jí většina lidí bojí.“

Zdroj: Wikipedia
Zdeněk Rydygr

PRŮMYSL V POHRANIČÍ – MOTOCYKLY BÖHMERLAND – ČECHIE

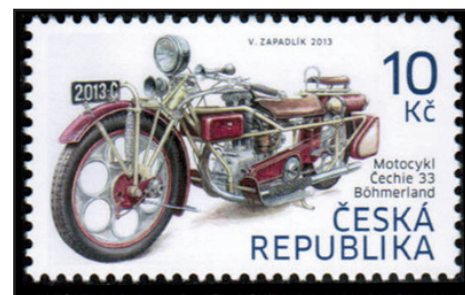
V československém pohraničí, které je kopcovité a hornaté, nebylo možno ve velkém provozovat pěstební zemědělskou činnost. Lidé se proto živili ve větší míře řemesly, vznikaly zde malé i větší podniky. V roce

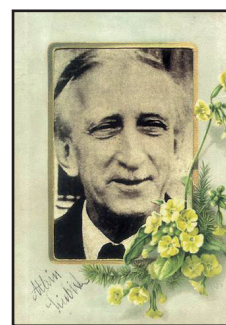
1924 (letos uplyne 95 let) se v Krásné Lípě (Schönlinde) počaly vyrábět motocykly Böhmerland-Čechie, za jejichž vznikem stál sudetský Němec Albin Hugo Liebisch. Jeho nápadem byl 3,2 m dlouhý, vlastně nejdelší sériově vyráběný motocykl. Masivní rám motocyklu byl z trubek, kola byla litá a později lisovaná z lehké slitiny. Pohonnou jednotkou byl Liebischem vyvinutý motor obsahu 600 ccm, jednalo se o čtyřdobý dvouventilový jednoválec s ventilovým rozvodem OHV a výkonu 16 koní. Na kratší „sportovní“ verze byl použit obdobný, ale dvoudobý motor obsahu 350 ccm. U cestovních strojů byly dvě benzinové nádrže pod zadním sedadlem, u kratšího sportovního byla jedna před řidičem nad

motorem. Samotná osoba konstruktéra věrně zobrazuje prudký vzrůst průmyslu na konci Rakouska-Uherska a první období Československa. Albin Hugo Liebisch se narodil 26. července 1888 v Rumburku, rodina se v jeho sedmi letech přestěhovala do Krásné Lipy. Vyučil se u Reinholda Maye, prodejce kol, motocyklů a šicích strojů ve Varnsdorfu. V roce 1907 odešel dělat šoféra do Wiesbadenu a skončil ve stejné funkci u svobodného pána von Paschingera v Buchenau, kde se seznámil se svou budoucí ženou Hermínou. Po narukování na frontu v 1. světové válce byl zraněn a po vyšetření umístěn v kopřivnické Tatě, kde to dotáhl na dílovedoucího. Po válce byl hlavním montérem v dílně Alfreda Hilleho, známého průkopníka motorismu na Šluknovsku a zakladatele Německého automobilového klubu pro oblast Čech. V roce 1922 požádal Liebisch o udělení živnosti. S finanční injekcí od bohatého přítele Hilleho tak počaly vznikat originální motocykly – pro český trh Čechie, pro německý Böhmerland. Od března 1931 již byla firma v nových prostorách bývalé prádelny v Kunraticích u Šluknova. Měla nejvíc 10 zaměstnanců a hlavním nosným programem byl kratší typ Touring a dlouhý „cestovní“ typ 33. Výroba motocyklu byla ukázkou kooperace malých a větších firem z okolí – hlavy motoru, válce a klikové skříně bral od rumburské slévárny Gustava Thieleho, kola z lehké slitiny z varnsdorfské slévárny Julia Winklera (jinak tchána Rudolfa Helda, syna zakladatele „Heldovky“ Eduarda Helda – pozn. red.), mosazné díly vyráběl Johann Grohmann z Jiřikova a chromované a niklované díly

bral z galvanizovny Franze Riedela ze Šluknova. Elektropříslušenství obstarával elektrovýrobce Franz Ritter z Vilémova (ani jedna z uvedených firem již neexistuje, skončily většinou po odsunu původního oby-

vatelstva – pozn. red.). Liebischova dílna měla problémy za hospodářské krize, živily ji opravy motocyklů a aut. Po obsazení pohraničí Němci v roce 1938 musel jinak apolitický Liebisch skončit s výrobou motocyklů a produkoval schránky granátů spolu s třímetrovými výztuhami křidel Ju-87 a 88, ty byly určeny koncem války pro blízkou podzemní továrnu s koncentračním táborem v Rabštejně. 30. 5. 1945 nabídl sedmapadesátiletý Liebisch perfektní češtinou dopisem své služby a výrobu československému státu. Ale 28. července byl jeho dům obsazen, jak vzpomínal krátce před smrtí: „...Ve čtyři ráno přepadli samopaly ozbrojení čeští „partyzáni“ můj dům. Vylezli po žebříku a naskákali otevře-

ným oknem do ložnice. Nemohu ani popsat, jakým způsobem si vynutili přístup do všech místností v domě. Mému synovi vyrazili samopalem přední zuby a on zůstal ležet v rato-lišti krve – tato scéna se mi bude vy-bavovat až do smrti. Co se mé oso-by týče, vystřelili mi několikrát těsně u hlavy a potom mne v mé osobní kanceláři tloukli tak dlouho ocelo-vým prutem, až mé předpažené ruce doslova nakynuly jako chléb. Potom jsem byl nucen sednout si na pod-lahu, zout si boty a snášet bití přes nehty u nohou. To byl mezi těmito Čechy oblíbený zvyk, poněvadž tak-to zbití lidé již nemohli utéci. V tom-to stavu jsem byl zkopán holíčkami do hrudníku a žaludku a musel jsem

Liebischův Böhmerland-Zündapp

se oteklýma rukama chránit od bo-lestivých ran tak dlouho, než mučení přestalo Čechy bavit. „... Liebischova rodina byla převezena do pracovního tábora v Rabštejně, kde za války dřeli a umírali koncentrační vězni. Tam Albin díky své šikovnosti opravoval do-

zorcům vozidla a vysloužil si trochu jídla navíc. Jeden český kapitán jim pak pomohl v následujícím roce k za-řazení do transportu s cílem německý Passau, kde měli příbuzné. Kunratická továrnička dostala několik národ-ních správců, kteří zařízení rozproda-li a ostatní rozkradli. V roce 1964 byly budovy zbourány žáky lesnické školy, kteří zde vysazovali arboretum. Albin Hugo Liebisch si u Passau otevřel díl-nu, kde vznikl i poválečný prototyp Böhmerlandu s motorem Zündapp 200 ccm. Zařízení však zničila velká voda a nedlouho potom Liebisch 9. lis-topadu 1965 zemřel.

Zdroje: Wikipedia, časopis Reflex z 19. února 2002

Zdeněk Rydygr

MIROSLAV ZIKMUND

14. února doufejme oslaví své neuvěřitelné 100. narozeniny cestovatel Miroslav Zik-mund (toto číslo bylo dáno do tisku kon-cem minulého roku). V roce 1938 začal

studovat Vysokou obchod-ní školu, kterou dokončil až po válce, protože nacisté za-vřeli vysoké školy. Se spolu-žákem Jiřím Hanzelkou od-jeli na první společnou cestu v letech 1947–1950 v Tatře 87, kdy projeli Afriku a Již-ní Ameriku. Druhou ces-tu podnikli na Tatrách 805 do Asie a Oceánie v letech 1959–1964. Z cesty po tehdejší SSSR sepsali po žá-dosti L. I. Brežněva *Zvláštní zprávu č. 4* o svých nelichotivých poznatcích ze sovět-ského hospodaření v asijské části SSSR, kopii dostal ÚV KSČ. Zpráva byla pro-hlášena Sověty za tajnou a zveřejněna až

v roce 1990. Po sovětské oku-paci ČSSR v roce 1968 tuto odsoudil a musel odejít z ve-řejného života. Po roce 1989 navštívil Japonsko, Austrá-lii, Nový Zéland, Sibiř a Srí Lanku, Maledivy a USA. Spolu s Jiřím Hanzelkou vy-dali 17 knih (samostatně vy-dal tři), natočili 4 celovečerní filmy a 147 krátkometrážních doku-mentárních filmů. Od prezidenta Havla obdržel medaili Za zásluhy a od preziden-ta Zemana Řád Tomáše Garrigue Masary-ka I. třídy.

Zdroj: Wikipedia

ZR-

SLOVO NAKONEC

Situace na naší mediální a politické scéně byla koncem minulého roku do pokusu vy-slovit nedůvěru vládě tak absurdní, že k ní patří parodie na twitterové texty pana pre-miéra od blogera Martina Jaroše (na face-book a twitter jinak texty podepsané panem premiérem píše Marek Prchal a jeho tým):

„Čau, lidi,

Mára mně nějak nebere telefon, tak mi dnešní status napíše jiný pán. Volal jsem i tomu vašemu Kunderovi, aby to jako na-psal on, protože na tenhle status bude po-

třeba nejlepší český romanopisec, ale ten starý fouňka mě odmítl. Hned jsem si myslel, že to není dobrý člověk, když se se mnou ne-chtěl vyfotit. Mimochodem, jiná věc. Co si myslíte o lidech, kteří za socialismu opusti-li naši republiku a pohodlně si žili na Zápa-dě? Podle mě bylo těžší zůstat v Českoslo-vensku, jako jsem to udělal já, ale udělejte si názor sami. Nehledám v tom žádný sou-vis.

Jsem právě v Palermu, je to úžasné, hod-ně se zajímají o naše zkušenosti s organizo-vaným zločinem a takovým tím klasickým gangsterstvím. Řekl jsem jim, že naše vlá-

da o tom ví všechno, a dal jsem jim číslo na Faltýnka a na pana Protopopova z Pra-hy 8. Trochu jsem je varoval, že pan Pro-topopov teď bude doslova na roztrhání, ale jednu zakázku pro město Palermo by snad ještě stihnout mohl. Jak vidíte, moje vláda se opravdu stará o ekonomickou diploma-cii, ne jako Schwarzenberg.

Krym. Hodně se mě ptáte na Krym, ne-vím proč. Ano, je to hezký poloostrov, pří-jemné klima, ideální pro relax, když je rodi-na vystreslá. Ostatně pan Smočil z Veverské Bítýšky tam právě příští víkend pojede, vy-hrál to v Účtenkovce, toho jste měli vidět,

jak se radoval, i ty surikaty mu radostí zatleskaly, potvůrky jedny. Nevěřili byste, kolik taková surikata zbaští za den hmy---

Jasně, syn, ptáte se na mého syna. Ano, rodina je to první, já to vždycky Monice říkám, když jedeme nakupovat do Alberta v Čestlicích, podívej se, támhle jedna rodina tlačí vozík, ona nemá nohy, on nemá ruce, Kalousek s Drábkem jim před lety sebrali invalidní důchod, vozík mají skoro prázdný, takhle tradiční čeští politici řeší rodinu. Já jsem k nim už posledně přišel a dal jsem jim takový plastový žeton do nákupního vozíku s logem ANO, velmi praktická věc, paní měla v očích asi slzy, když jsem jí to dával. A včera v 6 ráno jsem na vládě navrhl, ano, my začínáme v 6 ráno, nekecáme jako předchozí vlády, ale makáme, takže jsem vládu navrhl, že od zítřka přidáme všem rodinám tisícovku a všem důchodcům čtyři stovky. Co že prý můj syn? Tak dobře, všem rodinám přidáme dvě tisícovky a důchodcům šest set. To už jde, ne? Vy furt řešíte toho mého syna. Podívejte, to není pravda, že ani nevěděl, čím je, kam jede a jak se ocitl na tom Krymu. Kam jede, to si mohl krásně přečíst na tom kartónu, ve kterém cestoval. Můj syn to v životě neměl jednoduché, podívejte, s kým vyrůstal, co to povídám, chci říct, že kdybyste byli nemocní, tak by se vaše nemoc taky zhoršila, když byl ministrem zdravotnictví ten ožrala Němeček z ČSSD a po něm kulich Ludvík. Syn byl roztržitý, jednou si s rodinou postavil tu farmu Čapí hnízdo, ale ani o tom nevěděl, tak jsem ho poslal odpočinout si na kouzelný Krym. Měl to i s lékařským dozorem, nejlepší péče, hned za ním furt stála paní Protopopová s připravenou injekcí, mimochodem naše zastupitelka za ANO na Praze 8, úžasná žena, máte problém, píchne vám a bude líp.

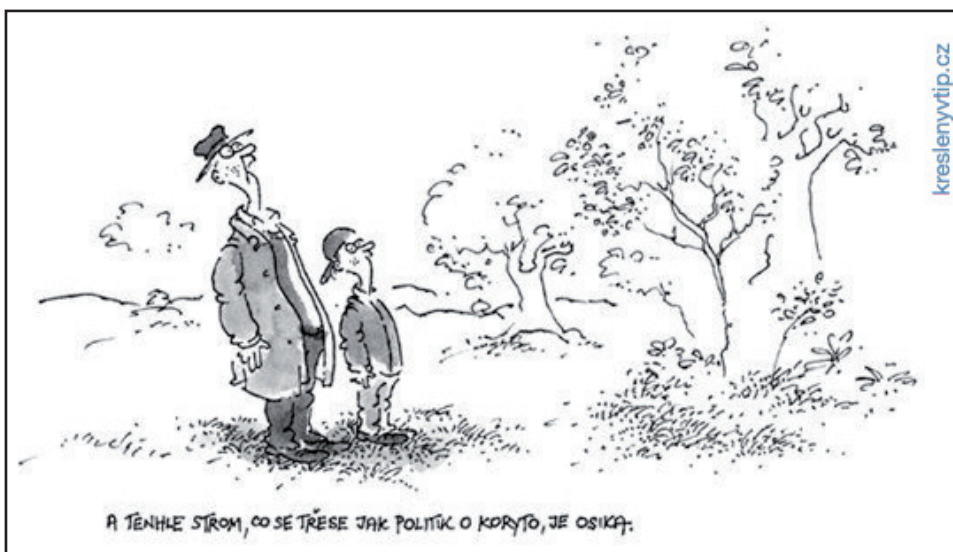
Syn je bohužel i nadále dezorientovaný a nemůžete ho brát vážně, je to chudák a mluví z cesty. Apropos, cesty, Dan Ťok už

na tom dělá, aspoň kilometr za rok určitě postaví, slibuju na zdraví vlastních dětí. No, na zdraví, tentokrát raději na život.

A teď něco důležitého, lidi! Je naprosto normální, že se syn premiéra skrývá vyděšený v jiné zemi, aby se nemusel účastnit vyšetřování. Opakuju, je to normální. Podobné věci - jako unesený syn prezidenta - se běžně dějou i na Slovensku, v Saúdské Arábii a věřím, že i leckde v rovníkové Africe. A to jsou všechno země, které mají jeden z nejvyšších hospodářských růstů na světě! Jsme v dobré společnosti!

uspořádat menší pochodňový průvod k bydlíšti paní Slonkové, tak já určitě nejsem člověk, který by to podněcoval, ale pochodně jsou naskladněné v sále průhonické Sokolovny, kterou jsem mimochodem nechal postavit, aby se měli chudí občané Průhonic kde scházet, a prodávám na ní mega měsíčně, ale já nejsem člověk, který by si stěžoval a kňoural!

A nakonec chci říct toto: občaní, vy mě už taky nes*rtě. Jestli si myslíte, že si tykám s Ivošem Rittigů jen náhodou a že jsem se druhým nejbohatším podnikatelem v zemi

Jestli mě něco v naší krásné zemi mrzí, tak to, jak může ta ~~zrzavá pí~~ neschopná novinářka Slonková spolu s Kubíkem otravovat vzduch a život normálním, bezúhonným lidem, kteří to s republikou myslí tak dobře. Paní Slonkovou, které jsem kdysi sám dal pracovní šanci a která mě tak hluboce zklamala, což se v naší organizaci nezapomíná, bych chtěl upozornit, že víme, kde bydlí, a že některé věci se v naší organizaci nezapomínají. Proto jsem média nekupoval, aby tady novináři řádili jak utržení ze řetězu a házeli bláto, jak je napadne, vid', Jaryne. Kdyby snad někoho z občanů napadlo

stal tak, že bych pomáhal babičkám přes cestu a nechal na sobě dříví štípat, tak ne. Víím, kdo jste, kolik vyděláváte a kolik lidí jste měli na svatební hostině. A můžu s tím něco dělat! Dejte si na mě sakra pozor, nebo vám nebude líp!"

K tomu lze ještě dodat – v **demokratické zemi** by neměly padat vlády demonstracemi na ulicích. Protože v **demokratické zemi** by měli sami politici rezignovat při jakémoliv pochybnosti o jejich bezúhonnosti, ne-li při trestním stíhání.

Zdroj: martinjaros2.blog.idnes.cz

Zdeněk Rydygr

Vážení občané, obdrželi jste první letošní dvojčíslo Zákupských rozhledů, nezávislého občasníku, který vydáváme v zapsaném spolku Kultura Zákupy ve spolupráci s Eduard Held muzeem a místními i přespolními občany. V novém ročníku připravujeme opět spoustu zajímavého čtení a samozřejmě co nejvíc o Zákupích a okolí. Budeme se také letos věnovat historii i současnosti. Připomínáme, že si náš dvojměsíčník můžete zakoupit v Zákupích v Eduard Held muzeu a prodejně potravin p. Václava na sídlišti. V Nových Zákupích ve vietnamské prodejně potravin „Saigon“, v České Lípě v Reynkově knihkupectví v Moskevské ulici a v Knihkupectví a galerii Šeps v Novém Boru

Vaše redakce

Redakce: Ing. Zdeněk Rydygr (-zr-), tel.: 724265387, e-mail: z.rydygr@pvozakupy.cz; Ing. Eliška Kňobortová (-elk-), knobortovaeliska@seznam.cz; technická grafika Ing. Pavla Rydygrová; jazyková korektura Mgr. Michaela Fridrichová; grafické zpracování do tisku: VF-STUDIO, Hostíkovice č. e. 172, Holany, PSČ 470 02, e-mail: dtp@vf-studio.cz
Vytisklo: VF-STUDIO Hostíkovice 20. 12. 2018 v nákladu 120ks